

DOI 10.31651/2524-2660-2020-3-8-13
ORCID 0000-0002-8307-929X

ГПТЕРС Зінаїда Василівна,

докторка педагогічних наук, доцентка,
професорка кафедри гуманітарних дисциплін та соціальної роботи,
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
e-mail: gipterszina@gmail.com

УДК 374.7.019 : 37(477)(045)

**ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ СТЕПАНА СІРОПОЛКА В ОРГАНІЗАЦІЇ
ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ**

Досліджено прогресивні педагогічні ідеї педагога і вченого Степана Сірополка, його внесок у розвиток національної освіти з проблем освіти дорослих в Галичині у 20-х роках ХХ століття. Використані методи: історико-системний та порівняльний; пошуково-бібліографічний; історико-педагогічний, статистичний аналіз фактів, явищ; класифікація та систематизація наукових джерел, вивчення документації культурно-освітніх товариств. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у пошуках ефективних організаційно-змістових та методичних засад андрагогіки з метою використання їх у професійній освіті дорослих, студентів.

Ключові слова: Степан Сірополко; андрагогіка; Галичина; освіта дорослих.

Постановка проблеми. У сучасній міжнародній термінології освіта дорослих трактується як «комплекс поступових процесів формального чи іншого навчання, за допомогою яких люди, які є, з точки зору суспільства, якому вони належать, дорослими, розвивають свої здібності, збагачують свої знання і удосконалюють технічні та професійні кваліфікації чи застосовують їх у новому напрямі для задоволення своїх потреб і потреб свого суспільства» [1]. Для України актуальність освіти дорослих зумовлена

такими чинниками, зокрема, як необхідність адаптації дорослого населення до нових соціально-економічних умов; проблема зайнятості економічно активного населення; зростання безробіття; професійне навчання дорослих у закладах вищої освіти та розробка ефективної освітньої системи відповідно до запитів суспільства.

Важливим джерелом для розбудови системи освіти дорослих є теоретичні надбання і практичний досвід вітчизняних і зарубіжних педагогів минулого. Вивченню генезису пріоритетних тенденцій освіти дорослих в Україні, аналізу і систематизованому висвітленню розвитку позашкільної освіти на різних етапах, її ознак, особливостей, місця і значення в освітній сфері присвятили низку праць Л. Вовк, І. Воробець, С. Дмитренко, Л. Лук'янова, Н. Побіренко, А. Тимчук.

Освітні процеси Галичини на початку ХХ століття вивчали М. Грушевський, І. Крип'якевич, В. Левицький, О. Терлецький, С. Томашівський, І. Франко, багато інших учених. Передові представники інтелігенції, організатори й активні діячі громадського й просвітницького руху в Україні ХІХ – першої половини ХХ століття

І. Брик, М. Галущинський, М. Дужий, І. Калинович, Є. Косевич, С. Магалаєс, С. Сірополко, І. Юцишин намагалися у своїх публікаціях донести до простого люду необхідність ціложиттєвого навчання, безперервності освіти, потреби в самоосвіті як шляху до національно-культурного відродження українського народу та незалежності за умов панування Австро-Угорщини та Польщі.

Метою даної статті є розгляд прогресивних педагогічних ідей педагога і вченого Степана Сірополка, його вагомий внесок у розвиток національної освіти з проблем освіти дорослих Галичини у 20-х роках ХХ століття та актуальність їх використання з метою удосконалення змісту, організаційних форм, засобів і методів навчання дорослих у сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Історія вітчизняної освіти і виховання дає підстави стверджувати, що в ХІХ – першій половині ХХ століть в Україні діяла складна і розгалужена педагогічна система, яка в тодішніх умовах забезпечувала входження дорослих у нові суспільно-політичні і соціально-економічні відносини. Товариство «Просвіта», яке діяло в Галичині з 1868 р., об'єднувало і координувало зусилля багатьох суспільних інституцій у справі освіти дорослих, мало розгалужену мережу культурно-просвітніх закладів, кваліфіковані кадри, розроблену методичку освітньо-виховної праці. В літературі того часу вживаються два тотожних поняття: «освіта дорослих» та «позашкільна освіта», яке ми використовуємо в дослідженні. Хоч відомим, але менш вживаним було поняття «андрагогіка» – одна з назв галузі педагогічної науки, що охоплює теоретичні і практичні проблеми освіти, навчання і виховання дорослих. Поняття «андрагогіка» було введено в науковий вжиток в 1833 німецьким істориком педагогіки А. Каппом і розвинуто у теорію освіти для дорослих американським педагогом Мальколмом Ноулзом.

Складні умови переслідування всього українського, в яких опинилась галицька суспільність у 20–30-і роки ХХ ст., пов'язані з окупацією Галичини, повинні були враховувати організатори освіти дорослих. Як підкреслював багаторічний (1923–1931) голова Товариства «Просвіта» М. Галущинський, на перший план в освітній роботі ставилась самоосвіта, самовиховання, формування самого себе і свого відношення до оточуючого світу. Йшлося не про суму отриманих знань, «а про спроможність пізнання, про роботу кожної одиниці над собою, над власною освітою». Перед освітою дорослих стояло завдання

«в'язати всі порозділювані частини народу в одне *духовне ціле*, дбати про вироблення сильного почуття національної єдності, про взаємний обмін культурного надбання та його вплив на кожную особистість зокрема. Освіта мала стати охоронним засобом у щоденній розвоєвій праці й у щоденній боротьбі за існування національного організму» [2, с. 30].

Нове призначення освіта дорослих бути одним з провідних засобів національного виховання українців вимагало теоретичного обґрунтування мети, змісту та методів просвітньої праці, викликало активізацію науково-методичного пошуку. Товариство «Просвіта», не маючи достатньо коштів організувати курси «до подолання неграмотності в освіті дорослих», розгорнуло діяльність на створення при кооперативах читалень та бібліотек. «Бібліотечна книжка посіє, може, не одну ідею, буде голосом сумління, що побуджуватиме до праці, до національної користі, що пригадуватиме нам наші обов'язки, котрі ми маємо виконувати» [2, с. 31].

Події Першої світової війни призвели до того, що з числа існуючих до війни 2944 читалень-бібліотек, у 1924 р. функціонувало всього 764, різко скоротилися книжкові фонди, було втрачено кадри кваліфікованих бібліотечних працівників. Щоб зрушити справу з місця, Головний відділ «Просвіти» з осені 1924 р. розпочав організацію мандрівних бібліотек. Для цього було закуплено сто комплектів по 50 книжечок, які переплетено, скаталоговано і розміщено у відповідних скриньках. До кожної скриньки додавалися каталог та інструкція, як користуватися мандрівною бібліотекою. Рік праці дав підстави зробити висновок, що ці бібліотеки виправдали надії, збудили інтерес до друкованого слова, показали потребу складання нових комплектів книжок, у багатьох випадках стали поштовхом до створення власних бібліотек. Ними було охоплено 1698 дорослих читачів, 374 особи з числа молоді та 298 дітей. Більшість (1611) – хлібороби [3, с. 129].

Із зростанням кількості бібліотек постала потреба у кваліфікованих працівниках бібліотечної справи. Степан Сірополко (1872–1959) – видатний теоретик та історик педагогіки, державний і громадський діяч, був одним із тих, хто відгукнувся на нові суспільні проблеми, водночас зробивши чималий внесок у педагогіку дорослих. Народився Степан Онисимович Сірополко у сім'ї дрібного поштового урядовця в с. Обичеві на Полтавщині. Батько походив з нащадків українських запорозьких козаків. Мати була кузиною дружини Симона Петлюри. Середню освіту С. Сірополко здобув

у Прилуцькій гімназії, відтак навчався на правничому факультеті Московського університету. Після його закінчення викладав у Народному університеті ім. Л. А. Шанявського, був завідувачем відділу народної освіти Тульської, потім Московської губернських земських управ. Редагував педагогічні журнали «Народное образование» та «Педагогический листок», працював у Московському товаристві грамотності. Живучи в Москві, брав участь у всіх українських громадських організаціях. Друкувався в українському часописі «Свобода», який виходив в Ужгороді. Публікував також свої матеріали в українському часописі «Світло» (1910–1914), який видавався у Києві. У 1917 році, з початком визвольних змагань українського народу, працював радником Генерального секретаріату народної освіти, а пізніше товаришем Міністра народної освіти УНР. Разом з Генеральним секретарем народної освіти Петром Холодним С. Сірополко керував українським шкільництвом та бібліотечною справою, читав лекції у Фребелівському педагогічному інституті та на курсах підготовки працівників позашкільної освіти, а також співпрацював з редакцією часопису «Книгар». Від 1921 року перебував на еміграції, спочатку в Польщі, а потім у Чехословаччині. У Польщі педагог написав перший підручник з бібліотекознавства українською мовою, в основу якого покладено курс лекцій, прочитаний у Фребелівському педагогічному інституті в 1917–1918 рр. Після переїзду до Праги (1925) С. Сірополко став професором педагогічних дисциплін Російського педагогічного інституту, а потім Українського високого педагогічного інституту ім. М. Драгоманова. Плідною була діяльність С. Сірополка в Українському історично-філологічному товаристві у Празі (1925–1938).

21 березня 1929 року Степана Сірополка обрано почесним членом товариства «Просвіта» у Львові. Багатогранною та плідною була його наукова діяльність як професора. Він був автором або співавтором таких праць, як «Історія освіти на Україні» (Львів, 1937), «Народна освіта на Советській Україні» (Варшава, 1934), «Українське шкільництво в Галичині» (Прага, 1939), «Завдання нової школи» (м. Нова Ушиця на Поділлі, 1919), «Дальтон-плян в шкільному вихованні та навчанні» (Львів, 1928), «Короткий курс бібліотекознавства. Історія, теорія та практика» (Львів, 1924), «Основи журналізму» (Регенсбург, 1946), «проект єдиної школи в Україні» (Львів, 1938; разом з Д. Сокульським, А. Домбровським), «Українська журналістика на тлі доби» (Мюнхен, 1923; у співавторстві з О. Бочковським) [4, с. 17].

Праці на педагогічні теми і на теми позашкільної освіти С. Сірополко публікував у таких часописах як «Тризуб» (Париж), «Світло», «Вільна Українська Школа», «Книгар» (Київ), «Шлях виховання і навчання», «Народня просвіта», «Рідна школа», «Учитель», «Українська книга», «Українська школа», «Учительське слово», «Літературно-науковий вісник» (Львів), «Нова школа» (Дрогобич), «Книголюб» (Прага), «Книжка» (Станіславів), «Трибуна України», «Наша культура», «Табір», «Наш світ» (Варшава), «Українське слово», «Свобода» (Ужгород), «Учительський голос» (Мукачеве), «Українське книгознавство» (Подебради). Плідно співпрацював С. Сірополко з вченими Чехословаччини – педагогами, психологами, пропагував серед українських педагогів їхні праці [4, с. 18].

У 20-і роки в часописах вміщено ряд публікацій, які розкривали роль друкованого слова в житті людини і суспільства. Серед них виділяються праці С. Сірополка «Книжка в культурно-просвітній праці» та «Книга в житті Т. Шевченка». В останній автор підкреслює, що саме завдяки книжці, систематичному читанню Т. Шевченка «стояв на одному рівні зо всіма, хто належав по культурі до кращих представників тодішньої російської інтелігенції». Ставлення нашого видатного поета до книжки має стати основою як у власній науковій праці кожного, так і в громадській роботі, бо він залишив нам заповіт: «Шануймо книжку та ширімо її», – такими словами закінчується стаття [5, с. 34–35].

Виходячи з положення, що успіх просвітньої праці залежить від її організаторів, С. Сірополко у статті «Підготування культурно-освітніх діячів» розкриває зміст і вимоги до їх якісної підготовки, видає «Короткий курс бібліотекознавства» (1924), який має допомогти поставити бібліотечну справу на рівень сучасних вимог. З проблем освіти дорослих педагог в «Народній Просвіті» опублікував сім власних статей і переклад одного розділу книжки В. Гофмана «Дух щоденної праці в бібліотечній практиці». У «Письмі з Просвіти» автор пише серію статей про роботу бібліотек, ознайомлює читачів з організацією дитячих бібліотек в Америці, створення яких привчало з дитячих років до користування бібліотекою, що важливо для організації самоосвіти в дорослому віці. Він детально описує оформлення та обладнання бібліотек, організацію роботи з читачами, створення умов для самостійного вибору книжок, що сприяє розвитку незалежної особистості.

Водночас, як наголошує С. Сірополко, культурно-освітні установи мають узяти на себе обов'язок національного виховання не

тільки дорослих, а й підростаючого покоління. У статтях «Національне виховання й позашкільна освіта» та «Національне виховання» він вказує, що центральними установами, де зосереджується освіта дорослих, є читальні. Нація, яка хоче зберегти своє існування, мусить домагатися рідної школи, де вивчення рідної мови й літератури, історії та географії є найважливішими предметами не лише для розумового, але й для морального, естетичного та громадянського виховання. Спільна історія, героїчне минуле, видатні особистості – це головний капітал, на якому ґрунтується національна ідея. Кінцевим результатом змагань нації за своє збереження є власна національна держава, політична самодіяльність та самостійність.

На думку С. Сірополка, поважне місце має належати музеям рідного краю [6, с. 19–20], які можуть бути окремими закладами або діяти в складі культурно-освітніх установ. У музеї рекомендувалось створити бібліотечку з книжок, каталоги з коротким поясненням кожного експоната. Проте головним є живе слово, яке б викликало у відвідувачів інтерес до вивчення рідного краю, спонукало до збирання нових експонатів, виділення коштів. Важливим в діяльності установ позашкільної освіти є «урядження драматичних вистав і концертів» [7, с. 151]. Вчений пояснює, що драматичний елемент в українському народному житті та словесності знаходимо від найдавніших часів, тобто використання його є традицією. Український вертеп, різдвяні вірші, оригінальні твори XVII та XVIII ст., український театральний репертуар у часи заборони українського слова на Великій Україні сприяли формуванню національної свідомості народу, тому що відповідали його ідеалам і психології. Діяльність аматорських гуртків не лише задовольняла мистецькі інтереси українського громадянства. Театральні вистави були засобом здобування коштів на придбання книжок для бібліотек, будівництва читальень тощо. Педагог наголошує, що великий виховний вплив театру, театральну творчість можна покласти в основу всього естетичного та художнього виховання ще й тому, що театр гармонійно поєднує в собі різні галузі мистецтва: малярство (декорації, грим), скульптуру (рух, розміщення юрби), музику (оркестр, хор), будівництво (влаштування сцени) [8, с. 119]. Він є також ефективним засобом для більш змістовного ознайомлення з рідною та світовою літературою. Тому С. Сірополко рекомендує організувати підготовку режисерів, запроваджувати посади інструкторів театральної справи, видавати покажчики

п'єс з вказівками щодо декорацій, оформлення сцени, костюмів, сценічних ефектів, щоб театральне мистецтво стало справді демократичним. І тоді театр, побудований на принципі самодіяльності народу, стане одним з наймогутніших засобів освіти й виховання.

У справі естетичного виховання народу, крім театру, важливу роль відіграють музика, співи та образотворче мистецтво. На початковому етапі музичне виховання потрібно будувати на національному ґрунті, – вважав С. Сірополко, – на ознайомленні з рідною музикою, національними музичними інструментами. Мета позашкільного музичного виховання – навчити розуміти музику і залучити до творчої участі в спільному, гуртовому її виконанні. Виходячи з цього, пропонувався такий план роботи: 1) організація концертів, програма яких ознайомлює слухачів з рідною музикою, а згодом – і з творчістю композиторів інших народів; 2) створення музичних гуртків, учасники яких підвищували б власну музичну культуру, вивчали музичну грамоту, історію музики, вчилися грати на різних інструментах і, нарешті, створювали оркестри, котрі б виступали під час народних свят та на урочистих зборах культурно-просвітніх установ; 3) підготовка музично освічених інструкторів, які є також фахівцями-музикантами; 4) відкриття музичної бібліотеки, де було б зібрано книжки з теорії та історії музики, біографії видатних митців, найкращі твори музичної літератури.

С. Сірополко у боротьбі за збереження української нації особливу роль відводить пісні, підкреслюючи її велике виховне значення. У містах і селах радить створювати хори, які допоможуть більш глибоко та зрозуміло «відчувати свою рідну пісню», сприятимуть розвитку почуття єдності та громадянської солідарності. Особливо належить подбати про збереження старовинної народної пісні [9, с. 119–120].

Ефективним засобом естетичного виховання педагог вважав художні виставки, які «сприяють розвиткові почуття краси фарб і форм». Експонатами мусять бути дійсно художні твори в оригіналі або їхні копії: малюнки, скульптура тощо, а також різні домашні вироби. У просвітянській роботі та естетичному вихованні дорослих педагог відзначає важливе місце екскурсій і поділяє їх на природні, економічно-технічні (на заводи, фабрики і т.п.), історичні, соціальні (ознайомлення, наприклад, з поштою, дитячим притулком тощо) [10, с. 74]. Метою екскурсій у природу повинні бути:

спостереження за життям тварин і рослин у їх природному оточенні й доповнення таким чином тих знань, які дають книжка та живе слово вчителя; збирання матеріалу для практичних вправ, виготовлення експонатів для своєї школи чи курсів, а також для музею рідного краю. Виховне значення екскурсій С. Сірополко вбачав у тому, що вони привчають до спільної праці.

До дієвих методів культурно-освітньої роботи серед дорослих С. Сірополко звертає увагу на виконання ними письмових завдань різних видів: реферати, малюнки, карти, схеми, плани, діаграми, картограми і т. ін., враховуючи різні здібності та зацікавлення слухачів. Письмові завдання привчають логічно і точно викладати матеріал, що виробляє уміння висловлюватись у найбільш зрозумілій формі [11, с. 71–72]. Бібліотекарі мають рекомендувати читачам вести записи прочитаного, писати реферати з питань, що їх зацікавили, і виступати з ними перед аудиторією. З числа зацікавлених варто створити гуртки самоосвіти, члени яких будуть писати реферати, виступати з ними та обговорювати їх у ході дискусії.

Розглядаючи таку важливу для Галичини проблему, як взаємодія «Просвіти» і кооперації, С. Сірополко виходив з того, що кооперація – це не тільки нове підприємство, яке будується на нових економічних засадах, а й нове виховання, котре має на меті підготувати дорослих до нового устрою життя. Завданням просвітньої діяльності кооперації він визначив: поширення загальної просвіти серед усього громадянства; пропаганду нових господарських засад; розвиток кооперативного ідеалу. Реалізація їх з найбільшим успіхом можлива лише за умови поєднання просвітницької роботи кооперації з культурно-освітньою освітніх установ. Створюючи «Народні Дому», народні університети, інші просвітні установи, кооперація може подавати «Просвіті» допомогу в громадянському, духовному, фізичному, моральному та естетичному вихованні населення, кооперативне ж виховання кооперація здійснює безпосередньо за сприяння освітньої установи [12, с. 50].

Про глибоке знання педагогом стану української освіти дорослих свідчить, наприклад, такий факт. Коли з'явилася стаття В. Сіменовича про організацію заочної освіти як нової форми просвітньої роботи, він відгукнувся публікацією, в якій зазначав, що заочна освіта у Великій Україні існувала ще до війни; що українські емігранти відкрили в Берліні при «Українському Слові» «Українські курси заочної освіти»; що ліквідації неписьменності будуть спри-

яти «Просвітні Листки», видані «Просвітою», однак проблемою є недостатність для цієї справи матеріальних коштів. Водночас, аналізуючи діяльність «Просвіти», відзначав появу нових, оригінальних форм роботи: утримання за приватні кошти українських гімназій та гімназійних курсів; відкриття бурс для учнів середніх шкіл; організацію курсів вищої освіти, що сприятиме формуванню сільської інтелігенції, сячів духовної культури серед рідного народу [7, с. 152].

Логічним продовженням освіти, що набувається в школі чи в іншому закладі, є самоосвіта, тобто освіта – це постійний процес, який триває все життя людини. Тут і читання книжок, часописів, відвідування театрів, музеїв, екскурсії та подорожі, розмови з досвідченими людьми. Одним з головних засобів самоосвіти є читання книжок. Проте не кожне читання, підкреслює С. Сірополко, приносить користь. «Самоосвіта, як і шкільна освіта, не може бути безплановою і безсистемною, – навпаки, необхідно читати з певною метою – стати освіченою людиною – і в певній послідовності, бо тільки тоді ми виробимо в собі здібність кращого зрозуміння й запам'ятання придбаних знань» [13, с. 7–8]. Корисно не лише запам'ятовувати, а й стисло записувати зміст прочитаного, думки і висловлювання автора. Разом з тим важливо уміти дати оцінку тому, що викладено в книжці, осмислювати прочитане.

За словами С. Сірополка, кожний громадянин: неписьменний, малописьменний, освічена людина – всі вони мають стати об'єктом просвіти, бо той, хто не дбає про свій духовний розвиток, прирікає себе на занепад, наносячи шкоду і своєму народові. В культурно-освітній роботі серед дорослих не може бути виробленого раз і назавжди шаблону щодо програм і методів, а навпаки, має бути широкий простір, бо тільки при повній свободі вибору методів і програм можуть бути забезпечені інтереси колективу, який складається з осіб, які мають різний власний життєвий досвід, освіту, здібності, нахили.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, педагог і вчений Степан Сірополко вважав освіту дорослих важливим чинником суспільного розвитку, виховання самосвідомості українців, що стало вагомим внеском у розробці науково-методичних засад андрагогіки та знайшло практичний вияв в організації позашкільної освіти. Педагогічна, організаційно-методична та громадська праця освітніх діячів переконує, що українською педагогічною думкою і практикою велися постійні пошуки освіти, яка б не обмежувалася віковою категорією, а пронизувала все життя особистості, охоплювала собою все суспільство. Цю унікальність нашої педагогіч-

ної спадщини забезпечило поєднання загального прагнення народу до знань, формування національної самосвідомості з діяльністю прогресивної інтелігенції на збереження українських педагогічних традицій у поєднанні з існуючим світовим освітнім досвідом.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у пошуках ефективних організаційно-змістових та методичних засад андрагогіки з метою використання їх у професійній освіті дорослих, студентів. На нашу думку, доцільно ввести у вищій професійній освіті спеціальність «Андрагогіка».

Список бібліографічних посилань

1. Гамбургская декларация об обучении взрослых. Пятая Международная конференция по образованию взрослых ЮНЕСКО. Гамбург, 14–18 июля 1997 г. URL: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/hamburg_decl.shtml (Дата звернення: 23.06.2020).
2. Гіптерс З.В. Економічна освіта дітей і дорослих на західноукраїнських землях (XIX – перша половина XX століть). Монографія. Київ: УВС НБУ, 2014. 479 с.
3. Дорошенко Н. Рік праці мандрівних бібліотек товариства «Просвіта» у Львові. *Народня Просвіта*, 1925. Ч. 8. С. 128–131.
4. Беднаржова Т. Життєвий шлях подвижника і патріота. *Сірополко С. Історія освіти в Україні*. Київ: Наук. думка, 2001. С. 7–20.
5. Сірополко С. Книга в житті Т. Шевченка. *Народня Просвіта*, 1925. Ч. 3. С. 34–35.
6. Сірополко С. Музеї рідного краю. *Народня Просвіта*, 1924. Ч. 10. С. 19–21.
7. Сірополко С. Факти та цифри з діяльності читальень за минулий рік. *Народня Просвіта*, 1924. Ч. 10. С. 150–153.
8. Сірополко С. Театр як засіб естетичного виховання. *Народня Просвіта*, 1924. Ч. 8. С. 119.
9. Сірополко С. Естетичне виховання. *Народня Просвіта*, 1924. Ч. 8. 119–120.
10. Сірополко С. Екскурсії. *Народня Просвіта*, 1924. Ч. 5–6. С. 74–76.
11. Сірополко С. Писемні праці в культурно-просвітній роботі серед дорослих. *Народня Просвіта*, 1925. Ч. 5. С. 71–72.
12. Сірополко С. Кооперація та просвіта. *Народня Просвіта*, 1925. Ч. 4. С. 50–51.
13. Сірополко С. Самоосвіта. *Календар «Просвіти» на звичайний рік 1929*. Львів, 1928. С. 7–11.

References

1. Hamburg Declaration on Adult Learning. Adopted by the Fifth International Conference on Adult Education, Hamburg, Germany, July 14–18, 1997. Retrieved 23/06/2020, from http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/hamburg_decl.shtml [in Rus.].
2. Hipters, Z.V. (2014). Economic education of children and adults in Western Ukrainian lands (XIX - first half of XX centuries). Monohraf. Kyiv: UBS NBU. 479 [in Ukr.].
3. Doroshenko, N. (1925). Year of work of traveling libraries of the Prosvita society in Lviv. *Narodnya Prosvita*, 8: 128–131 [in Ukr.].
4. Bednarzhova, T. (2001). The way of life of an ascetic and patriot. *Siropolko S. History of education in Ukraine*. Kyiv: Scientific thought. 7–20 [in Ukr.].
5. Siropolko, S. (1925). A book in the life of Taras Shevchenko. *Narodnya Prosvita*, 3: 34–35 [in Ukr.].
6. Siropolko, S. (1924). Muzeyi ridnoho kraju [Museums of the native land]. *Narodnya Prosvita*, 10: 19–21 [in Ukr.].
7. Siropolko, S. (1924). Facts and figures from the activities of reading rooms for the past year. *Narodnya Prosvita*, 10: 150–153 [in Ukr.].
8. Siropolko, S. (1924). Theater as a means of aesthetic education. *Narodnya Prosvita*, 8: 119 [in Ukr.].
9. Siropolko, S. (1924). Aesthetic education. *Narodnya Prosvita*, 8: 119–120 [in Ukr.].
10. Siropolko, S. (1924). Excursions. *Narodnya Prosvita*, 5–6: 74–76 [in Ukr.].
11. Siropolko, S. (1925). Written works in cultural and educational work among adults. *Narodnya Prosvita*, 5: 71–72 [in Ukr.].
12. Siropolko, S. (1925). Cooperation and education. *Narodnya Prosvita*, 4: 50–51 [in Ukr.].
13. Siropolko, S. (1928). Self-education. *Kalendar «Prosvity» na zvychaynyy rik 1929*. Lviv. 7–11 [in Ukr.].

HIPTERS Zinaida,

Doctor in Pedagogy, associate professor, professor of Humanitarian disciplines and social work Department, Lviv State University of Life Safety

PEDAGOGICAL ACTIVITY OF STEPAN SIROPOLK IN THE ORGANIZATION OF ADULT EDUCATION

Summary. Introduction. The problem of pedagogical activity of the teacher and scientist Stepan Siropolko in the organization of adult education on the territory of Galicia is considered in the historical and pedagogical aspect.

The purpose. Investigate the progressive pedagogical ideas of Stepan Siropolko, his contribution to the development of national education on adult education in Galicia in the XIX - early XX centuries.

The methods. Used methods: historical-systemic and comparative; search and bibliographic; historical and pedagogical, statistical analysis of facts and phenomena; classification and systematization of scientific sources, study of documentation of cultural and educational societies.

Results. Problems of adult education in Galicia in the XIX - early XX centuries were relevant and adequately reflected in the pedagogical theory and practice of scientists of this period.

Originality. For the first time in the pedagogical works of Stepan Siropolko, a holistic analysis of the situation

was carried out and the prospects for the development of adult education in Galicia in the 1920s were determined.

Conclusion. Teacher and scientist Stepan Siropolko considered adult education an important factor in social development, education of Ukrainians, which was a significant contribution to the development of scientific and methodological principles of andragogy and found practical expression in the organization of extracurricular education. We see prospects for further research in the search for effective organizational and semantic and methodological principles of andragogy in order to use them in the professional education of adults and students. In our opinion, it is expedient to introduce the specialty «Andragogy» in higher professional education.

Keywords: Stepan Siropolko; andragogy; Galicia; adult education.

Одержано редакцією 18.07.2020
Прийнято до публікації 06.08.2020